

ÖĞRENME GÜÇLÜĞÜ OLAN ÖĞRENCİLER NASIL KOLAY ÖĞRENİR?

Öğrenme güçlüğü yaşayan öğrenciler, ortalama zekaya sahiptirler. Gelişimsel açıdan yaşlarıyla aralarında özel farklar görülmez. Öğrencinin okuma, yazma, dinleme, konuşma, muhakeme ve matematik gibi temel akademik becerileri öğrenirken zorlanması durumuna öğrenme güçlüğü denir. Bu öğrenciler de tıpkı yaşları gibi öğrenme sırasında özel yöntemlerle desteklendiğinde öğrenebilirler. Yaşlarına göre geç ve zor öğrenirler.

“Özel öğrenme güçlüğü” olan çocuklar dinleme, düşünme, konuşma, okuma, yazma, harfleme ya da matematik hesapları yaparken yaşlarına göre zorlanırlar. Çocuğun sözlü ya da yazılı dili anlama ve kullanırken birinde ya da ikisinde yaşadığı zorluklar da öğrenme güçlüğü olarak değerlendirilir.

Nasıl fark edilir?

Her çocukta farklı alanlarda farklı güçlükler olarak görülse de genel olarak ilkokul döneminde **okuma güçlükleri, okuduğunu anlama güçlükleri, yazma güçlükleri, matematiksel kavramları öğrenme güçlüğü** olarak ortaya çıkmaktadır.

Öğrenme Güçlükleri Olan Çocukların Yaşadıkları Temel Sorunlar;

- Dil Öğrenme Güçlükleri
- Algısal Problemler
- İşitsel algı problemleri (işitsel ayırt etme ve işitsel bellek)
- Görsel algı problemleri (görsel ayırt etme, şekil - zemin ayırt etme, görsel kapatma, uzamsal ilişkiler, nesne ve harf tanıma)
- Üst Bilişsel Yetersizlikler
- Sosyal Biliş ve Sosyal Becerilerdeki Yetersizlikler
- Dikkat Problemleri
- Motor Problemler

***Her öğrenme güçlüğü olan öğrencide yukarıda bahsettiğimiz sorunlar gözlenmeyebilir.**

1. Okuma Güçlükleri

Sözcük Okuma ve Okuma Akıcılığındaki Güçlükler: Öğrenme güçlüğü her öğrencide farklı seyreden bir durumdur. Çok farklı nedenlere bağlı olarak öğrenme güçlükleri yaşanabilir. Sözcük okuma ve okuduğunu anlama okuma akıcılığının önemli bir göstergesidir. Öğrenme güçlüğü olan çocuklar sözcük okuma ve okuduğunu anlama ile ilgili sorun yaşayabilirler.

Disleksi: Nörolojik kökenli bir öğrenme güçlüğü olup, doğru ve/veya akıcı sözcük tanıma ve başarısız heceleme ve sözcük okuma becerilerindeki güçlüklerle nitelenir. Öğrenciler yazı-birim-sesbirim ilişkisi kurmada ve okuma alıştırmalarında zorluk yaşarlar. Bu zorlanma sözcüğün içindeki harflerin diziliş sırasını doğru bir şekilde kodlamalarını ve sözcüğü bütün halinde öğrenmelerini engeller.

2. Yazma Güçlükleri

Oldukça karmaşık bir beceri olan yazma becerisi el yazısı, heceleme ve yazılı ifade bileşenlerini içerir. Yazmada güçlük yaşayan öğrenciler bu alanlardan birinde, ikisinde veya tamamında güçlükler yaşamaktadır.

El Yazısı: Harflerin okunaklı şekilde, uygun büyüklükte, büyük-küçük harfler orantılı olacak şekilde uygun eğimle, uygun boşluklar bırakılarak, ve satır çizgisi takip edilerek yazılması ile okunaklı bir el yazısı elde edilir. Ayrıca harflerin, sözcüklerin hatasız ve hızlı bir şekilde yazılmasıdır.

Heceleme: Yazılı mesajı tam ve doğru bir şekilde iletmek için dildeki sesleri, bu sesleri karşılıklı gelen harflerle eşleştirmeyi gerektiren yazma becerisidir. Bu beceride yaşanan sorunlar ortografik çözümlenme, ses-bilgisel farkındalık, ses bilgisel çözümlenme, işitsel belek, motor bellek ve sözcük bilgisi becerilerinde olan yetersizlikler ile açıklanabilir.

Yazılı İfade Becerisi: El yazısı ve hecelemenin kazanılmasıyla daha da gelişmekte, yaşantı, düşünce ve bilgilerin yazı ile aktarılması olarak tanımlanmaktadır.

Öğrenme Güçlükleri Olan Öğrencilerin Yazma Becerisinde Yaşadıkları Sorunlar ve Disgrafi

El yazısında yaşanan güçlükler heceleme başarısını da etkilemektedir. Disgrafisi olan öğrenciler el yazısında olduğu gibi heceleme becerisinde de güçlükler yaşayabilmekte, bu da onların yazılı ifade becerilerinin gelişmemesine neden olmaktadır.

ÖĞRENME GÜÇLÜĞÜ OLAN ÖĞRENLERİN YAZMADA KARŞILAŞTIKLARI SORUNLAR

- Harfleri uygun biçim, eğim ve büyüklükte yazma sorunu,
- Büyük-küçük harfleri birbirine göre orantılı yazma sorunu,
- Satır çizgisini takipte zorluk,

HECELEME SORUNLARI

- Harf-hece atlama
- Harf-hece ekleme
- Harf değiştirme
- Harfleri ters yazma

3. Matematik Öğrenme Güçlükleri /Diskalkuli

(Hesaplama güçlüğü, matematik öğrenme yetersizliği)

Öğrencinin sayı ile ilgili kavram ve işlemleri öğrenmesini olumsuz yönde etkileyen özel öğrenme güçlüğüdür.

Çocuklar çok küçük yaşlardan başlayarak nesnelerin görünümünde sayısal farklılıkları kavrarlar. İki yaşından ilköğretime kadar, sayıları sayma, rakamların sırasını öğrenme ve her sayının bir defa sayıldığı, her türlü nesnenin bir araya gelip sayılabildiğini ve sıralama yapılabileceğini kavrarlar. Okul çağında matematik becerileri üzerine kurabileceği bir temele sahip olurlar.

Matematik güçlüklerinin erken çocukluk döneminde fark edilmesi problemlerin erken yaşta desteklenmesine, matematik becerileri için gereken hazırlık becerilerini kazanmalarına yardımcı olur.

Öğrenme Güçlüğü Olan Öğrencilerin Çalışmalarını Desteklemek İçin...

Okuduğunu anlama becerilerinin desteklenmesi için; aşağıda belirtilen okuma stratejilerini kullanın,

Okuma öncesinde; Amaç oluşturma, metni gözden geçirme,

Okuma sırasında; Okuduğunu anlamının izlenmesi, ön bilginin kullanılması, metnin hakkında tahmin yürütme, metnin netleştirilmesi, okuma hızının ayarlanması, metindeki önemli erlerin işaretlenmesi, belirginleştirilmesi ya da altının çizilmesi, not alma, zihninde canlandırma, metin yapısı bilgisinin kullanımı,

Okuma sonrasında; Metni tekrar okuma, metni özetleme, metindeki olayları sıralama, metinle ilgili soru üretme, metindeki soruları yanıtlama,

Okuduğunu anlama becerisini geliştirmeniz için öneriler;

- Çocuklara bu beceriyi ne zaman, nasıl kullanacaklarını açıkça anlatın.
- Model olun.
- Model olurken sesli düşünme tekniğini kullanın.
- Öğrencilere rehberlik edin, destek olun, işbirliğine dayalı fırsatlar tanıyın.
- Çalışmaları sırasında düzeltici geribildirim verin ve pekiştirme yapın.
- Çocuğunuz bir beceriyi bağımsız olarak kullanıncaya kadar azalan şekilde çalışmalarına destek olun.
- Akran desteği almasını sağlayın, akranla işbirliğini ve etkileşimini cesaretlendirin.

Sözcük bilgisinin artırılması için; metni anlamayı kolaylaştırmak için sözcüklerin anlamlarını metin okumadan verin, sözcükleri cümle içinde kullanın, sözcüğün tanımı, özellikleri, örnekleri, diğer sözcüklerle ilişkileri, eş ve zıt anlamlarını kapsayacak şekilde şematik olarak ve grafik düzenleyiciler kullanın, kitap okuma, öykü dinleme, bilgisayar kullanma gibi sözcüklerle tekrar bağlantı kurma ve karşılaştırmayı destekleyen etkinliklere yönlendirin.

Yazma becerilerinin öğretimi ve desteklenmesi için;

Yazma güçlüklerinin azaltılması için;

- Okulöncesi dönemde yoğurma-şekillendirme, takma-sökme, birleştirme-ayırma, boncuk dizme, makasla kesme, boyama yapma, kalem tutma (kalemi uygun tutmaya model olun, gerektiğinde ipucu ve geribildirim verin), nokta birleştirme gibi faaliyetlere yönlendirin,

- İlk harf öğretiminde yeni bir harfi öğrenirken harfi gösterme, parmakla havada çizme, tahtada (kağıtta) çizim yönünü gösterme, harfin nasıl çizildiğini anlatın,
- Öğrencilerin yazmasını olumlu etkileyecek ergonomik düzenlemeleri göz önünde bulundurun, (masa-sandalye özellikleri- birbirlerine olan uyum ve uzaklığı vb.)
- Öğrencinin okunaklılık sorunlarının olması durumunda yazı yazarken kolun durumu, kol hareketlerinden nasıl destek alınması gerektiği, harf büyüklüklerinin ve şekillerinin nasıl olması gerektiği, kalem tutuş pozisyonunu çocuğunuz ile birlikte gözden geçirin,

Yazmada akıcılığın desteklenmesi için; performansa dayalı teknikler kullanın,

Grafik Düzenleyicilerin Kullanılması: Grafik düzenleyicilerin kullanılması özellikle okuma güçlükleri olan öğrencilerin metin yapılarını anlamalarını, öğrenmelerini ve metindeki bilgiyi hatırlamalarını kolaylaştırıcı bir yaklaşımdır.

Performansa dayalı tekniklerin kullanımında öncelikle;

- **Çalışmayı (öğreneceği konuyu) küçük ve kolay parçalara ayırın, yeni öğrenmelerde çocuğunuz için başlama düzeyi belirleyin,**
- **Bir grafik üzerinde işaretleyerek başlangıç performansını çocuğunuza gösterin,**
- **Sonraki performans için çocukla birlikte amaç belirleyin ve grafik üzerinde bir sonraki hedefi de işaretleyin,**
- **Tekrar ve alıştırmalar sonunda geldiği noktayı çocukla birlikte değerlendirin, okuma/ yazma hızında artış olup olmadığı, olduyorsa ne kadar olduğunu söyleyin, grafiğe işaretleyin ve çocuğunuza gösterin, Çocuk birlikte belirlenen amaca ulaştıysa ödüllendirin,**
Sık sık tekrar yapmasını sağlayın.
- Çocuğunuzun defterlerini, yazılı ürünlerini gözden geçirin, okunaklılık ve heceleme hatalarını belirleyin, çünkü erken belirleme ve müdahale olası yazılı ifade güçlüklerini azaltacaktır.
- Yazılı metinlerde dilbilgisi hatalarının çok fazla üzerinde durulması onların kendilerini ifade etme ve yaratıcı düşünme becerilerini olumsuz etkileyebilmektedir. Bu sebeple eksiklerine değil başarılarına odaklanın, ve başarılarını övün.
- Yazma becerilerini Türkçe dersi ile sınırlı bırakmayın, öğrencilere diğer derslerde de öğrendiklerini yazılı çalışmasını teşvik edin.
- Yazma ödevleri için yeterli süre verin, böylelikle öğrenciler planlama, taslak oluşturma, gözden geçirme, kontrol etme aşamaları için yeterli zamana sahip olabilecek ve gerektiğinde bu aşamaları tekrar edebilecektir.

Ayrıca genel olarak yapabileceğiniz;

- Başarabileceği ödevler verin, başarılı yaşantılar sağlayın.
- Öğrencinin güçlü yanlarını belirleyin ve bu yönünü destekleyin. Zayıf yönünü geliştirici etkinlikleri ve fırsatları artırın.
- Okul ve öğretmenleriyle işbirliği içinde olun.
- Ders çalışırken kısa çalışma süreleri ve hareket edebileceği molalar şeklinde planlayın. Ev için ve dışında görev ve sorumluluklar verin, onları yapmasını izleyin ve çocuğunuzu cesaretlendirin.
- Basit, kısa ve net yönergeler kullanın. Karmaşık açıklamalardan uzak durun ve söylediklerinizi takip edip etmediğini kontrol edin.
- Ödev ve çalışmalarına yardımcı olurken çok duyuya hitap etmeye çalışın (Örneğin, görseller, resimler, kavram haritaları, grafik/ şekiller, Powerpoint sunusu, sesli anlatım ve canlandırma gibi sunum biçimlerini bir arada kullanın)
- Güvenini artırıcı ve teşvik edici davranın, küçük başarıları ödüllendirin.
- Teknolojiyi kullanın bilgisayarla yazmasına ve ses kayıtları yapıp tekrar dinlemesini teşvik edin. Yaramaz, tembel, dikkatsiz gibi etiketlemelerden kaçının.
- Öğrencinin nelere ilgi duyduğu ve iyi olduğu konularda çalışmalar yapacağı fırsatlar sunun.
- Daha kolay bir dil kullanılan, belirli bir konu üzerine özel bir çalışma sayfaları hazırlayın.
- Çeşitli materyaller kullanarak öğrenimi mümkün olduğunca uygulamalı hale getirin (yazmanın yanı sıra görsel ve konuşma şeklinde)
- Öğrenci konuları hatırlamakta güçlük çektiğinde, hatırlamalarına yardımcı olabilecek basit stratejiler yaratmaları için onlarla birlikte çalışın.
- Öğreneceği konuları küçük, ulaşılabilir parçalara bölün, tekrar ve alıştırma yaparken yardımcı olun.
- Sınıftaki arkadaşlarında yardım istemesini teşvik edin, böylece çocuk durumunu başarısızlık olarak değil, öğrenmenin önemli bir parçası olarak algılayacaktır.

Rukiye DAYI KALIPÇIOĞLU
Rehber Öğretmen
(5. ve 7. Sınıflar Sorumlusu)